

L'EVANGELI DE JOAN «MARC»

VIII. LA VERITABLE PÀTRIA DE JESÚS I MISSIÓ DELS DOTZE A ISRAEL: REACCIÓ DEL REI HERODES, DELS FARISEUS I D'ALGUNS LLETRATS VINGUTS DE JERUSALEM

- **Per. 31. [A] 6,1-6a *La pàtria i els familiars de Jesús*
 *Per. 32. [B] 6,6b-13 *Missió dels dotze deixebles a Israel*
 *Per. 33. [C] 6,14-16 *Arriben a oïdes d'Herodes opinions contrastades sobre Jesús*
 ***Per. 34. [B'] 6,17-29 *Relat retrospectiu sobre la mort de Joan Baptista*
 **Per. 35. [A'] 6,30-31 *Retorn dels apòstols*

IX. EL MESSIES PRESENTA LES SEVES CREDENCIALS A ISRAEL

- **Per. 36. [A] 6,32-34 *Lloc desert: compassió per la multitud*
 → **Per. 37. [B] **6,35-46 *Compartició dels pans en territori jueu: el senyal del Messies d'Israel***
 **Per. 38. [A'] 6,47-52 *El vent contrari als deixebles impedeix d'avançar la barca: Jesús es passeja sobre el mar*

X. BLASME DELS FARISEUS I ALGUNS LLETRATS VINGUTS DE JERUSALEM

- **Per. 39. [A] 6,53-56 *Gennesar: guaricions*
 *Per. 40. [B] 7,1-2.5-16 *Requisitòria dels fariseus i alguns lletrats vinguts de Jerusalem per no respectar els deixebles la tradició dels ancians. Glossa ***7,3-4*
 ***Per. 41. [A'] 7,17-23 *Explicació, en privat, als deixebles de la paràbola sobre els aliments purs i impurs*

Perícopes de transició en el pas d'una escena a l'altra

Recordo que, en la Passió d'Esparreguera, quan els canvis de decorat eren complicats, es muntaven escenes de transició per a donar temps a fer els canvis que la nova escena requeria. Marc, d'alguna manera fa el mateix: els personatges, la composició de lloc, les diferents situacions, vénen a ser decorats que reflecteixen situacions anteriors i que t'ajuden a comprendre la present. Així, mentre que l'obra de Lluc està pensada per a ser compresa directament, perquè és un escrit que, amb una formació suficient que estigui a l'altura de l'escriptor i coneixent les imatges que ell evoca, hom el pot entendre, un evangeli com el de Marc, que ha estat escrit després d'haver estat predicat en públic, requereix que l'evangelista l'expliqui car, per suposat, el públic no té suficients coneixements per a poder identificar totes les imatges i situacions. És un esbós de predicació que s'ha de desenrotllar. Lluc, en canvi, no predica, redacta un tractat. Per això l'obra de Lluc és molt més àmplia i més deixatada. Òbviament, avui dia, com que hem perdut peu en els escrits primitius, car les imatges no són ja les mateixes, ni la llengua, ni les situacions, ni coneixem els costums..., —en una paraula: hem perdut el llibre del mestre, la interpretació que Marc trametia oralment— encara tenim més necessitat que un bon coneixedor del seu evangeli ens ho expliqui.

Doncs bé, les perícopes que vam explicar en la darrera trobada, la **Per 35: *Retorn dels apòstols*, amb la qual Marc reprèn el fil de la missió (*Per. 32), i la **Per. 36: *Retirada a un lloc desert*, motivada pel fanatisme de la multitud, són perícopes de transició creades per Marc per a fer de pont entre la primera redacció i la segona en un punt determinat. Marc hauria compost aquesta transició amb el propòsit de replantejar el tema dels pans, que ja havia tractat en primera redacció (*Per. 44), si bé anticipant el seu tractament pels motius que veurem tot seguit en la **Per. 37 que explicarem avui i que constitueix el centre del període novè. El canvi radical d'escenari que hagué d'afrontar Joan Marc quan s'acomiadà de la comunitat de Jerosòlima (lloc de la primera redacció: cf. Actes 12,12) i repengué a Xipre en companyia de Bernabé la predicació de l'evangeli (15,39) va comportar igualment un canvi radical dels oients, ara majoritàriament pagans. En aquesta nova situació, Marc a l'hora de proclamar l'evangeli a un públic no-jueu es veu precisat a explicar-los que Jesús en un principi havia proposat el seu projecte messiànic a Israel, però que, en ser rebutjat pels seus dirigents, l'obrí a tota la humanitat.

**Per. 37. **[B] 6,35-46 *Compartició dels pans en territori jueu: el senyal del Messies d'Israel*

- [a] 35 *Quan, però, ja es feia molt tard, havent-se atansat els seus deixebles, li diuen: «És un lloc desert! Ja és molt tard! 36 Acomiada'ls, que se'n vagin a les masies més properes i a les aldees, a comprar-se ells mateixos quelcom per menjar.»*
 [b] 37 *Jesús els féu de resposta: «Doneu-los de menjar vosaltres!»*

- [c] *Li diuen: «¿Hem d'anar a comprar pans per un cost de dos-cents denaris per a donar-los de menjar?»*
- [d] 38 *Els diu Jesús: «Quants pans teniu? Aneu, vegeu!»*
- [e] *Havent-ho esbrinat, li diuen: «Cinc pans, i dos peixos.»*
- [f] 39 *Jesús ordenà que fessin reclinar tothom com per a l'àpat festiu sobre l'herba verda.*
- [g] 40 *Tanmateix, es recolzaren formant rotllanes de cent i de cinquanta.*
- [g'] 41 *Havent pres cinc pans i els dos peixos, alçà la mirada al cel i pronuncià una benedicció, va partir els cinc pans i els anava donant als seus deixebles perquè els oferissin en lloc dels d'ells; els dos peixos els repartí entre tots.*
- [f'] 42 *En menjaren tots, s'associaren.*
- [e'] 43 *Recolliren de bocins dotze cistelles plenes, i també part dels peixos.*
- [d'] 44 *(Els qui en menjaren eren cinc mil homes adults.)*
- [c'] 45 *A l'instant, excitat, constrenyí els seus deixebles a pujar a la barca i emmenar-lo a l'altra riba, en direcció a Betsaida.*
- [b'] *Ell, però, mentrestant acomiadava la multitud.*
- [a'] 46 *Un cop s'hagué separat d'ells, se n'anà a la muntanya a pregar.*

La *segona seqüència* [B] que tot seguit comentarem constitueix el centre del període novè. Marc hi descriu amb tota mena de detalls el senyal messiànic per excel·lència que Jesús donà a la multitud en el desert. Com he dit, es tracta d'un desdoblament de la perícopa que havia proposat en primera redacció (*Per. 44). Però ara l'ha situada en territori jueu. Consta de catorze elements distribuïts en dos trams: *a b c d e f g // \ g' f' e' d' c' b' a'*. En el doble centre es comprova, d'una banda, que l'ordre de Jesús de *reclinar-se* sobre l'herba verda per a l'àpat festiu [f] ha estat tergiversada fent que *es recolzessin* d'una manera jeràrquica formant quadres [g]; de l'altra, Jesús contrarresta l'acció dels deixebles, prescindint dels seus cinc pans i posant els seus propis pans en mans dels deixebles perquè els oferissin a la gent [g'], perquè en mengessin tots i quedessin satisfets [f'].

Marc, en l'esbós de la primera redacció, ja havia donat en territori pagà el senyal messiànic per excel·lència, el gest de compartir els pans. Ara, en segona redacció, sent la necessitat d'explicar, de donar raó de per què aquest Messies que ha estat rebutjat pel seu poble —sobretot pels seus dirigents—, un cop mort i ressuscitat, continua essent el Messies per a tota la humanitat, però també per al poble d'Israel, sense cap mena de privilegis.

Els deixebles pretenen despatxar la multitud

En el *primer element* [a] es planteja el canvi bruscat de situació que s'ha creat amb l'enorme concurrència de gent al "lloc desert" on Jesús volia fer reflexionar els seus deixebles sobre la missió que acabaven de dur a terme.

L'evangelista, segons el Còdex Bezae, comença aquesta perícopa amb una partícula disjuntiva, *però* (en grec *de*) i no amb la copulativa 'i' (en grec *kai*) com ens té acostumats i com fa aquí el text alexandrí. Marc rarament se serveix d'aquesta partícula disjuntiva per a encapçalar una perícopa. L'empra a manera d'un toc d'atenció, a fi de marcar una relació de dependència respecte a la perícopa precedent. L'anterior acabava dient: «... *i es posà a ensenyar-los moltes coses*». La nova escena comença així: «*Quan, però, ja es feia molt tard...*» D'una banda, manifesta que l'ensenyança de Jesús va ser molt llarga; de l'altra, dóna a entendre que el desenvolupament que segueix té a veure amb aquesta ensenyança. «...*havent-se atansat els seus deixebles, li diuen...*» Amb el present, «*li diuen*», Marc no solament remarca la insistència (marcada tan sols pel text alexandrí amb l'imperfet, «*li deien/anaven dient*»), sinó que assenyala també la gravetat de la situació. Els deixebles, a qui Jesús s'havia endut apart, en un lloc desert (6,32), han vist frustrades les seves expectacions per la presència d'aquella multitud a qui Jesús s'havia posat a ensenyar. Amb un triple asíndeton (absència de còpules): «*És un lloc desert! Ja és molt tard! Acomiada'ls...*» interrompen l'ensenyança de Jesús a la multitud recordant-li que si han anat a «*un lloc desert*» (lloc adient per començar a fer una revolta), era per a revelar-los allò que tots ells estaven esperant: que els digués sense embuts que era el Messies d'Israel. No tenen cap interès en la instrucció que Jesús està impartint a la multitud. Amb l'excusa que «*ja és molt tard*», l'urgeixen perquè acomiadi aquella gentada que els fa nosa. No estan disposats a compartir el secret messiànic que s'estant olorant: «... *que se'n vagin a les masies més properes i a les aldees...*». Amb l'hendiadis «*masies i aldees*» designen la societat insolidària, els llogarets tancats on pul·lulen tota mena d'ideologies fanàtiques que la gent haurà d'adqui-

rir a preu de grans sacrificis, quedant a la mercè de líders sense escrúpols. No senten cap compassió per la multitud, com havia expressat Jesús suara (6,34a). S'entén ara el sentit de la frase de Jesús: «Són com ovelles que no tenen pastor» (6,34b). Són ells els pastors que s'han desentès de les ovelles, i a quin preu!: «... a comprar-se ells mateixos quelcom per menjar». Parlen de diners, perquè no han comprès per a res la gratuïtat de l'ensenyança de Jesús. També ells comparteixen els contravalors de la societat insolidària. Els deixebles que s'havien mantingut distants mentre Jesús ensenyava a la gent, fastiguejats per la seva presència, «s'atansaren» a ell (v. 35a) per dir-li que l'acomiadés, «que se'n vagin» (v. 36a), que s'allunyin d'ell i vagin a caure en mans dels explotadors religiosos.

«Doneu-los de menjar vosaltres!»

En el *segon element* [b], molt breu, Jesús invita els deixebles a compartir d'allò seu amb la multitud, en comptes d'acomiar-la, com pretenien ells. «Jesús els respongué: “Doneu-los de menjar vosaltres!”» Fixem-nos com el nom de Jesús apareix tres vegades. Marc ha volgut recalcar el nom de Jesús, perquè aquest passatge de l'evangeli l'ha recreat en un ambient que no coneixien directament a Jesús. El text alexandrí l'ha omès aquí i en les altres dues vegades en què l'explicitarà el Còdex Bezae (vv. 38 i 39), per considerar-ho superflu. La repetida menció del nom de Jesús és un indicatiu evident que aquesta perícopa és de segona redacció. Si l'hagués analitzada a partir del text alexandrí, l'hauria assignada a la primera redacció, i resultaria que en la primera redacció hi hauria dues comparticions de pans: aquesta esdevindria el model i l'altra el desdoblament, tirant per terra la meua hipòtesi. Literalment els replica: «... doneu a ells vosaltres de menjar!» Per a emfasitzar més el pronom «vosaltres» és millor posar-lo al final en català: «Doneu-los de menjar vosaltres!», amb una admiració. Està accentuant que són ells els qui els han de donar de menjar. En tenen —com veurem tot seguit—, però no pensen en compartir-lo amb la gent.

Els deixebles parlen de diners

En el *tercer element* [c], els deixebles s'excusen de no poder-los donar de menjar pel cost elevat que això comportaria per a ells. «Li diuen (en present, aquests presents narratius són molt significatius): «Hem d'anar nosaltres a comprar pans per un cost de dos-cents denaris per a donar-los de menjar?» Dos-cents denaris era la quantitat equivalent a mig any de jornal, una quantitat desmesurada. Ells que havien estat enviats a la missió sense provisions ni diners, confiant en la solidaritat de la gent, no han après la lliçó. L'equivalent avui seria comptar amb grans medis de comunicació, emissores de ràdio, televisió... Diuen que no tenen diners, però en tenen, altrament no parlarien constantment de «comprar». Els «pans» que Jesús ofereix no es poden comprar amb diners. Jesús invita els deixebles a compartir les ensenyances que haurien d'haver assimilats, però no estan disposats a fer-ho.

Jesús urgeix els deixebles a compartir

En el *quart element* [d], Jesús invita els deixebles a reflexionar sobre les seves pròpies possibilitats. Prescindeix del què li han dit. «Els diu Jesús: “Quants pans teniu?”» Sabia ben bé que en tenien. Els concedeix un temps de reflexió, remarcat novament amb un asíndeton: «Aneu, vegeu!», si bé no calia que esbrinessin massa.

«Cinc pans i dos peixos»

En el *cinquè element* [e], els deixebles reconeixen que tanmateix en tenien. «Havent-ho esbrinat, li diuen: “Cinc pans, i dos peixos.”» A nosaltres aquest *cinc* no ens diu res. Però per a un jueu *cinc* té molta força. Si busqueu en el primer llibre de Samuel (1Sa 21,4-7 LXX [un text lleugerament diferent a l'hebreu]), trobareu que, quan David amb el seu exèrcit tingué gana, se'n va anar a Nob, a trobar el sacerdot Abimèlec a demanar-li: «Si ara tens a mà cinc pans, dóna'm el que hagi trobat.» Hi ha escenes de la Bíblia que a un bon jueu li han quedat gravades en la memòria, i cada vegada que es repeteixen es van reescriuint, repensant o reactualitzant en les noves situacions. «El sacerdot li respongué: No tinc a mà pans profans. Només hi ha pans consagrats... Llavors el sacerdot Abimèlec li va donar els pans de l'ofrena.» Aquesta escena ha estat llegida i explicada en la litúrgia de la sinagoga i ha quedat gravada en la memòria dels oients. Així doncs, alguna cosa tenen..., l'evangelista s'està referint als cinc pans consagrats de l'ofrena que es feia cada dissabte en el Temple per mans del summe sacerdot, a les ensenyances contingudes en la Llei, el Pentateuc o cinc llibres de la Torà, i que els deixebles han ben assimilats. En el context jueu en què Marc ha situat l'escena tot és significatiu. Cinc (pans) més dos (peixos) sumats fan set, un nombre que expressa la totalitat de les ensenyances contingudes en la Bíblia

jueva. Estan, doncs, en possessió d'un notable cabal religiós. Jesús se'n servirà, però anirà més enllà, com podrem comprovar.

Ordre de reclinar-se per a l'àpat festiu

El sisè element [f] constitueix el punt culminant de l'estratègia que Jesús tenia pensada: «*Jesús ordenà que fessin reclinar tothom com per a l'àpat festiu sobre l'herba verda.*» Ens trobem en un lloc desert. La imatge evoca el pas del desert camí de la terra promesa. Quan vindrà el Messies ho transformarà tot, i el desert es transformarà en un jardí..., en un paradís, *l'herba verda*. Jesús els està manifestant que és el Messies al·ludint al Salm 22,1-2 LXX: «El Senyor em pastura, i res no em manca. En un lloc de verdor, allí m'ha fet acampar; vora l'aigua reposadora m'ha abeurat» (el text hebreu parla de «prats deliciosos»). Jesús actualitza l'escena ordenant els deixebles que facin «*reclinar tothom com per a l'àpat festiu*», amb article, al·ludint al banquet messiànic, «*sobre l'herba verda*» (en mig del desert!).

Recolzament de la gent formant quadres jerarquitats

En el setè element [g], primer centre de la perícopa, es comprova que l'ordre de Jesús ha estat tergiversada: «*Tanmateix, es recolzaren formant rotllanes de cent i de cinquanta.*» Es podria traduir per *divisions*. A Massada, encara ara es poden veure les traces de les *divisions romanes*, traces que s'han conservat intactes en el desert. Es poden distingir des de dalt els llocs on estaven les *divisions* o legions romanes que rodejaven la fortalesa dibuixant un cercle d'assetjament. Els deixebles s'adonen que hi ha una multitud molt nombrosa i són conscients que Jesús està preparant alguna cosa. En comptes de fer «*reclinar*» la gent sobre «*l'herba verda*» com en un banquet, els distribueixen militarment fent-los «*recolzar*» formant divisions de cent i de cinquanta. Llegim en el llibre de l'Èxode (Ex 18,13-27): «L'endemà, Moisès es va asseure per fer de jutge del poble. Davant d'ell hi havia gent des del matí fins al vespre. [Abans era David, ara és Moisès. Una situació anàloga. Segons els deixebles, Jesús està resolent els assumptes del poble d'Israel.] El sogre de Moisès (Jetró) va veure tot el que feia amb el poble i li digué: "... Tria entre el poble homes de vàlua, que reverenciïn Déu, homes de confiança, que no es deixin subornar, i fes-los caps responsables de mil persones, de cent, de cinquanta o de deu..."» Aquesta escena també és de les que queden gravades. Els deixebles han entès que Jesús volia organitzar jeràrquicament el poble d'Israel; per això, els organitzen en grups de cent i de cinquanta. S'endevina que els qui s'havien autoconstituït com a «caps responsables» eren els deixebles.

Jesús imparteix la gran lliçó ensenyant els deixebles a compartir

En el vuitè element [g'], segon centre de la perícopa i primer del tram descendent, Jesús instrueix els seus deixebles sobre com han de compartir amb la «*nombrosa multitud*» els cinc pans i els dos peixos que ells no estaven disposats a compartir: «*Havent pres cinc pans i els dos peixos...*» L'omissió de l'article per part del Còdex Bezae davant «*cinc pans*», ¿ha esta deguda a una distracció del copista? El tex alexandrí ha intentat arreglar-ho suplint l'article: «els *cinc pans*». Els textos, a mesura que es van copiant, es retoquen. Han trobat a faltar l'article i li han posat. Si suplim l'article, Jesús faria referència als cinc pans dels deixebles, com la cosa més normal, als pans de la 'proposició' o de l'ofrena que hem mencionat més amunt en l'escena de David i el sacerdot Abimèlec. En el present context, els deixebles serien portadors d'aquests pans sagrats. Jesús, però, no se serveix d'aquests pans, sinó dels que tenia ell: «*Prengué cinc pans* (la manca d'article diferencia entre els pans de Jesús i els dels deixebles) *i els dos peixos*» (que tenien els deixebles). Vol, sí, que els deixebles aportin quelcom seu, «els dos peixos», però no compta amb els seus pans. Seguidament «*alçà la mirada al cel i pronuncià la benedicció* –que és una lloança–, *va partir els cinc pans i els anava donant als seus deixebles perquè els proposessin/oferissin en lloc dels d'ells...*» El Còdex Bezae és molt precís i contundent: no solament no ha posat l'article davant els «*cinc pans*», donant a entendre que Jesús no prengué els cinc pans que tenien els deixebles, sinó que precisa a continuació que «els anava donant als seus deixebles perquè els oferissin en lloc dels d'ells». La preposició grega *katenanti* emprada aquí pel Còdex Bezae (el text alexandrí ho ha diluït tot: «*Havent pres els cinc pans ... els donà als deixebles perquè els oferissin a ells*», a les multituds) es presenta altres tres vegades en l'Evangeli de Marc, sempre en el sentit fort de «enfront de»: «Aneu a l'aldea (Jerusalem!) que teniu enfront de vosaltres» (11,2); «Havent-se assegut enfront del Tresor» del Temple (12,41) i «Mentre ell estava assegut a la muntanya de les Oliveres, enfront del Temple» (13,3). Connota sempre oposició. En el present context l'he traduïda per «en lloc dels d'ells», dels cinc pans que tenien els deixebles i que no estaven disposats a compartir. Marc empra aquí el verb «presentar/oferir» (*para-tithêmi*), emparentat

amb el substantiu «proposició/ofrena» (*pro-thesis* de *pro-tithêmi*), una nova referència als dotze pans de l'ofrena sagrada (cf. Mc 2,26) que, de profans, passaven a ser consagrats per mitjà del sacerdot que els introduïa en el santuari i quedaven a partir d'aquell moment reservats als sacerdots; aquí, a l'inrevés, Jesús ofereix els seus cinc pans (recordem l'escena de David i Abimèlec) a l'entera multitud en comptes dels cinc pans que tenien els deixebles i que no pensaven compartir, creient-se que l'ensenyança de Jesús els estava reservada a ells. Per tal que aprenguessin la lliçó, ha posat els seus cinc pans en mans dels deixebles perquè els servissin a la gent en comptes dels cinc pans que s'havien reservat per a ells. Tenint en compte que pa és sinònim d'ensenyança, amb aquest gest Jesús mostra que la seva ensenyança supera en escreix les ensenyances de la Llei, simbolitzades pels pans de l'ofrena sagrada (cf. Lv 24,5-9). «... i els dos peixos els repartí entre tots»: «els dos peixos» sí que pertanyen als deixebles, i és Jesús mateix qui els reparteix entre tots, els deixebles inclosos.

Sadollament de la multitud i recollida de dotze cistelles de bocins

En el *novè element* [f'], segon del tram descendent, es comproven els fruits espectaculars resultants de compartir amb la multitud els cinc pans de Jesús i els dos peixos que tenien els deixebles: «*En menjaren tots, s'associaren* («s'afartaren», literalment).» Aquí hi ha una referència clara a Israel, prefigurada pels dotze pans de l'ofrena sagrada. Marc, en reescriure la perícopa que havia redactat en primera redacció (*Per. 44: Compartició dels set pans en territori pagà), l'ha anticipada i l'ha situada en un context jueu. En aquest context, les referències suara apuntades als cinc pans de David (rei d'Israel) i als dotze pans de l'ofrena del Temple (centre d'Israel) tenen plenament sentit. Jesús, però, vol mostrar als deixebles que la seva ensenyança no és patrimoni d'un grup selecte, sinó que està oberta a tothom i que, en compartir-la amb els altres, satisfà a tota la multitud de seguidors («*en menjaren tots i s'associaren*»)

Dotze cistelles de sobralles per a tot Israel

En el *desè element* [e'], tercer del tram descendent, es comprova que el gest de Jesús no es limita a associar les multituds presents, sinó que n'hi ha de sobres perquè, en un futur imminent, en pugui fruit tot Israel («*dotze cistelles*»). Marc al·ludeix ara als pans de les primícies que Eliseu va fer repartir entre tot el poble i en sobrà (2Re 4,42-44).

«Cinc mil homes adults»

En l'*onzè element* [d'], quart del tram descendent, Marc informa, en un incís parentètic, sobre la gran qualitat dels comensals («*Els qui en menjaren eren cinc mil homes adults*»), contraposant aquesta xifra a la que havia donat sobre l'elevat cost que hauria comportat per als deixebles la compra dels pans («*dos-cents denaris*»). En l'escena d'Eliseu es parlava de «cent homes adults», aquí de «*cinc mil homes adults*». Cinc pans per a cinc mil homes i dotze cistelles de sobralles: tot és simbòlic. L'ensenyança que Jesús imparteix és per a persones adultes que hi mostrin interès («A peu, de totes les ciutats, concorregueren cap en aquell indret i convergiren allí», 6,33).

Jesús força els deixebles a partir cap a Betsaida

En el *dotzè element* [c'], cinquè del tram descendent, Jesús reacciona immediatament: «*A l'instant, excitat, constrenyí els seus deixebles a pujar a la barca i emmenar-lo a l'altra riba, en direcció a Betsaida...*» Tan sols el Còdex Bezae reté el terme «*excitat*» (forma passiva del verb *ex-egeirô*, «suscular, excitar», dit generalment de la son, cosa que aquí no faria sentit) donant a entendre que els deixebles han incitat Jesús a aprofitar-se de l'avinentesa que se li brindava i que ell s'hi ha negat en rodó. Per això tot seguit els força a pujar a la barca. ¿L'han incitat a fer un alçament proclamant-se el Messies/rei d'Israel? Joan ho diu sense embuts: «Jesús s'adonà que anaven a endur-se'l per proclamar-lo rei» (Jn 6,15), Marc només ho deixa entendre. La primera cosa que fa Jesús és allunyar els deixebles de l'enfervoriment de les multituds, constrenyint-los a pujar a la barca i esperar-lo. Aquest darrer detall només l'ha conservat el Còdex Bezae. El text alexandrí, amb l'omissió del pronom i el lleuger canvi del verb *prosagein*, «emmenar», per *proagein*, «precedir», ve a dir que els avià, sense ell, perquè el precedissin a l'altra riba, ja que ell ja tenia pensat com hi aniria. L'altra riba és la riba pagana. Els deixebles prou ho saben. Els allunya de la riba jueva, on havia donat el senyal, i pensava aprofitar l'ocasió d'instruir-los sobre el seu gest quan es trobés amb ells a la barca. No esperaran, però, que acabi de pregar. Se n'aniran sense ell, decebuts.

Comiat de la multitud

En el *penúltim element* [b'] Jesús, mentre s'embarquen els deixebles que l'havien de menar a l'altra riba, segons el Còdex Bezae, es disposa a acomiadar la multitud. La primera idea era que, mentre ell prenia comiat de la multitud, els deixebles l'esperessin a la barca. Un cop més, però, els deixebles no secundaran les seves ordres i el plantaran, com veurem tot seguit quan en comprovem les conseqüències en la perícopa següent.

Jesús se n'anà a la muntanya a pregar

En el *darrer element* [a'], Marc estableix un net contrast entre la pretensió dels deixebles, al principi, perquè Jesús «acomiadés» la gent, fent que se «n'anessin» d'aquell «lloc desert», sense menjar [a], i el fet que Jesús, després de «acomiar» la multitud ben satisfeta, ha degut «anar-se'n a la muntanya» a pregar: «*Un cop s'hagué separat d'ells, se n'anà a la muntanya a pregar*» [a'].

En l'Evangeli de Marc aquesta és una de les poques ocasions en què s'explicita que Jesús prega. Ens indica amb això que la situació que s'havia creat era una situació explosiva. Jesús se n'ha anat a pregar, a demanar llum, elevant-se interiorment («*la muntanya*»), perquè el senyal messiànic que els havia donat havia estat mal interpretat. Fins ara se n'havia guardat ben prou de donar-lo... Aquest senyal tan sols consta en la segona redacció de l'Evangeli de Marc. D'alguna manera ja l'havia donat, però no d'una manera tan clara, com poguérem comprovar en la compartició dels pans que vam examinar en primera redacció (*Per. 44). Jesús no podia dir obertament que era el Messies d'Israel perquè hauria provocat un alçament de caire messiànic. Ho deduiren, sí, però no compregueren de quina reialesa ell parlava. Per aquest motiu precisament el van matar, tal com consta en el rètol de la creu: «Aquest és el rei dels jueus!»

Josep Rius-Camps.
Sant Pere de Reixac, 18 de març 2007.